

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת אחרי מות – קדושים

שה' יהיה מבסוט עליך!

מה הקשר בין קורבנות לאהבת ישראל? למה חשוב לאכול ולהנות מהקרובן? ומה צריך לכוון כשנותנים צדקה?

אהבת ישראל אמיתית – מתוך השראת שכינה

פרשת השבוע שלנו, פרשת קדושים, מתחילה בקריאה לכל אחד מעם ישראל להיות קדוש. "דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם." לאחר שבנינו את המשכן בפרשיות הקודמות, והשכינה שורה בתוכנו, כעת אנו יכולים ומחויבים להיות קדושים ולפתח קשר טוב עם הקב"ה. בהמשך הפרשה, אחרי שה' מצווה עלינו להיות קדושים, כלומר לחיות חיים של קשר טוב איתו, הוא ממשיך ומצווה אותנו לחיות בקשר טוב גם עם החברים שלנו. כאן לומדים על מצוות רבות שבין אדם לחברו: מתנות לעניים, איסור גניבה וגזילה, איסור הלנת שכר, איסור לשון הרע, וכמובן הכלל הגדול בתורה: "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ."

מהסדר בפרשה, אנו לומדים יסוד חשוב בדרך לאהבת ישראל אמיתית. אדמו"ר הזקן כותב בספר התניא שהסיבה האמיתית לאהבת ישראל היא "מִצַּד שְׂרָשׁ נִפְשָׁם בַּה' אֶחָד, רַק שְׁהַגּוּפִים מְחֻלְקִים." הסיבה לאהבה היא שבשורש אנחנו דבר אחד, חלק מהקב"ה, מה' אחד. לכן אנחנו אוהבים אחד את השני. לעומת זאת, אדמו"ר הזקן מסביר "הַעוֹשִׁים גּוּפִם עֶקֶר וְנַפְשָׁם טְפֵלָה, אִי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת אֶהְבָּה וְאֶחָדָה אֶמְתִּית בִּינֵיהֶם." אלו שלא מדגישים את השורש האחד שלנו, אלא את הגוף שמפריד בינינו, לא יכולים לאהוב באמת.

השקפת העולם הרווחת על מערכות יחסים ועל קשר בין אנשים היא שקודם כל כבסיס כל אחד הוא נפרד לעצמו, כל אדם הוא אוטונומיה עצמאית, ורק על גבי זה בני האדם יוצרים אחד עם השני מערכות יחסים. תפיסה כזו גורמת לאוטונומיה של כל אדם להיות עוצמתית, בעוד הקשר בין האנשים הופך להיות חלש יותר. כוונתו של אדמו"ר הזקן בספר התניא ללמד אותנו שבאשר הבסיס הוא הנפרדות של כל אחד, ומערכות היחסים הם רק קומה נוספת, לא ניתן להגיע לאהבה אמיתית.

הסיבה לכך היא משום שבסופו של דבר בהשקפה כזו מערכות היחסים נתפסים כ'אינטרס אישי' של כל אחד להיות בקשר טוב עם אנשים, אך הקשר אינו אמיתי, אלא הוא מלאכותי וחיצוני. מה שאין כן כאשר אנו מכירים בכך שבשורש כולנו חלק מה' אחד, ואנו תופסים את כל מערכות היחסים בינינו ככאלה שנועדו לתת ביטוי לאחדות שלנו, בכך האהבה היא אמיתית. מה שמלמד אותנו אדמו"ר הזקן בספר התניא משתקף בבהירות בסדר פרשת קדושים. הכל מתחיל בהשראת השכינה, שעל ידה השורש האחד שלנו מאיר בתוכנו. לכן פרשת קדושים מגיעה לאחר שהמשכן כבר הוקם והשכינה שורה בישראל. לאחר מכן, מתוך השראת השכינה, אנו יכולים להיות קדושים, לעשות את הנפש עיקר ואת הגוף טפל, ולבנות קשר טוב עם הקב"ה. ורק מתוך זה, אנו יכולים להגיע לאהבת ישראל ולקיים מכל הלב את כל המצוות שבין אדם לחברו.

איסור פיגול

במעבר בין המצווה "קדושים תהיו" של בין אדם למקום לבין המצוות שבין אדם לחברו, עוברים דרך כמה מצוות נוספות. מצוות אלו הן כמו גשר שמחבר בין הקשר המתוקן שלנו עם הקב"ה לבין היחס המתוקן כלפי כל אחד ואחד מישראל.

בחרנו להתמקד באיסור פיגול, שהוא הציווי הקרוב ביותר למצוות שבין אדם לחברו בפרשה, ולכן מהווה את הממוצע המרכזי. התורה מצווה אותנו כך:

וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה' לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ. בַּיּוֹם זִבְחְכֶם יֹאכַל וּמִמֶּחֶרֶת וְהַנּוֹתָר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף. וְאִם הָאֹכֵל יֹאכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יֵרָצָה. וְאִכְלוּ עוֹנוּ יִשָּׂא כִּי אֵת קֹדֶשׁ ה' חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ.

חז"ל לימדו אותנו שכוונת הפסוק היא שהרצון והכוונה שלנו בשעת הקרבת הקרבן צריכה להיות מתוקנת. בקריאה ראשונית של הפסוקים נראה שהתורה אוסרת עלינו לאכול את הקרבן לאחר זמנו, אך חז"ל מדייקים מהמילים "לרצונכם תזבחהו" שהבעיה היא לרצות ולחשוב בשעת הקרבת הקרבן לאכול אותו לאחר זמנו. אך לפי הלימוד של חז"ל עולה מסקנה שלכאורה לא מובנת: אם האדם אוכל את הקרבן לאחר זמנו, הוא לא עבר על איסור פיגול ואין לו חיוב כרת. אבל אם הוא רק חשב בשעת הקרבת הקרבן שהוא מתכנן לאכול את הקרבן מחוץ לזמנו הוא עובר על איסור פיגול ומתחייב כרת. כיצד יתכן שהמחשבה על האכילה תהיה חמורה יותר מהאכילה עצמה?

עבודת הקרבן מול אכילת הקרבן

כדי לענות על כך, עלינו להעמיק ביחס שבין עבודת הקרבן לבין אכילת הקרבן בכלל. קודם כל עלינו לשים לב שיש קרבנות שנאכלים על ידי הבעלים, יש קרבנות שנאכלים על ידי הכהנים ויש קרבנות שלא נאכלים כלל.

ההבדל קשור למיקום של זריקת הדם על גבי המזבח. בקרבן שלמים, שנאכל על ידי הבעלים עצמם, הדם נזרק על החלק התחתון שבמזבח החיצון. בקרבן חטאת חיצונה, שנאכלת על ידי הכהנים, הדם נזרק על החלק העליון שבמזבח החיצון. לעומת השלמים והחטאת, בהם בשר הקרבן נאכל לבסוף, בקרבן חטאת פנימית, שדמה נזרק בתוך ההיכל, הבשר לא נאכל כלל.

הפעולות של עבודת הקרבן, כגון זריקת הדם, הן פעולות שמבטאות את הצד של ההתמסרות וההקרבה שלנו לה'. לעומת זאת, הפעולה של אכילת הקרבן, מבטאת את הרצון של ה' שאנו נחוש בתענוג שלו מהקרבן ואת הנחת רוח שיש לו ממנו. חובת האכילה מהקרבן מבטאת את הרצון של ה' שלאחר שהקרבנו מעצמנו והתמסרנו אליו, נרגיש את התענוג שאנו מסבים לו. האכילה של הקרבן, שמבטאת את הרצון של ה' שנחווה את האושר שלו ממנו, גורמת לכך שהקרבת הקרבן תתיישב בתוכנו. בכך אנו מבינים מדוע יש קרבנות שבשרם נאכל לכהנים בלבד, ויש קרבנות שבשרם לא נאכל כלל. כאשר אנו מביאים קרבן חטאת, אנו רוצים לכפר על פגם שעשינו בקשר שבינינו לה'. כאשר אנו מקריבים לה' קרבן חטאת, כמובן שה' מאושר מכך ומקבל מכך נחת רוח, ובכל זאת אין זה מתאים שאנחנו נלך ונבטא את התענוג הזה בעצמנו, כי יש בכך חוסר רגישות למקום הנוכחי בו אנו נמצאים בקשר עם ה'. לכן הכהנים, ששייכים אל הקודש, הם אלו שאוכלים בשבילנו את הקרבן, ובכך הם מבטאים לנו כמה ה' שמח ומאושר מההקרבה שלנו.

ואמנם, יש חטאות שמגיעות על פגם כל כך רגיש, שאי אפשר לאכול אותם כלל. חטאת פנימית, שמגיע על פגם מאוד פנימי (כגון פר העלם דבר של ציבור), כמובן שמסבה תענוג עצום לה', אך אנו מקפידים שלא לבטא אותו בשום צורה. כאשר הקשר נמצא במקום רגיש כל כך, התענוג של ה' מההקרבה שלנו צריך להישאר נעלם.

לחוש תענוג בתוך ההתמסרות

לאחר שלמדנו על היחס שבין עבודת הקרבן לאכילת הקרבן, אנו יכולים לענות על מה ששאלנו קודם: מדוע איסור פיגול מתייחס דווקא לשעת העבודה ולא לשעת האכילה?

כפי שלמדנו, העבודה מבטאת את ההקרבה והמסירות שלנו, והאכילה מבטאת את הרצון של ה' שנחוש את התענוג שלו מההקרבה שלנו.

איסור פיגול נוגע לשעת העבודה, משום שלה' חשוב במיוחד שאנחנו נשים לב לתענוג שלו מאיתנו בתוך ההקרבה וההתמסרות שלנו אליו. ה' רוצה שהקשר בינינו יהיה כל כך עוצמתי, שהוא יכלול גם את הרגשת התענוג של ה' ממנו. אם איסור פיגול היה על שעת האכילה,

אפשר היה לחשוב שבשעת ההקרבה שלנו, עלינו להתמקד רק בכך שאנו מתמסרים, אבל איננו נדרשים לחוש בתענוג של ה' מהתמסרותנו אליו. אך בא איסור פיגול ומלמד אותנו שהעבודה עצמה צריכה להיות מתוך מודעות לאכילה, מתוך הרגשת התענוג של ה' מאיתנו.

בכך מובן מדוע איסור פיגול בכל הקרבנות נלמד דווקא מקרבן שלמים. כך אומרת הגמרא במסכת זבחים: "מה שלמים מפגליו ומתפגליו - אף כל מפגליו ומתפגליו". הסיבה לכך היא משום שבקרבן שלמים התענוג של ה' מההקרבה שלנו מתגלה הכי חזק, שכן הבעלים עצמם הם אלו שאוכלים את הקרבן. בכך שאנו לומדים את איסור פיגול בכל הקרבנות מקרבן שלמים, הקרבן בו התענוג של ה' הכי מוחשי, אנו מבינים מהו מהותו של איסור פיגול: הרצון של ה' שנשים לב בשעת העבודה עצמה לתענוג שלו ממנה.

איסור פיגול כ'מוצע'

כעת אנו יכולים להבין היטב כיצד איסור פיגול מהווה ממוצע למצוות של בין אדם לחברו, ובפרט למצווה הבאה אחריו, הפותחת את סדרת המצוות שבין אדם לחברו: וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פְּאֵת שְׂדֶךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקֵּט קִצִירְךָ לֹא תִלְקֵט לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. איסור פיגול נותן לנו 'ציור' מתוקן על כל המצוות שבין אדם לחברו. כפי שלמדנו קודם, מצוות שבין אדם לחברו צריכות לנבוע מתוך הקשר עם ה', ואיסור פיגול ממחיש לנו כיצד מצוות שבין אדם לחברו נובעות מתוך הקשר עם ה'.

כפי שהסברנו, איסור פיגול מלמד אותנו שבתוך ההקרבה שלנו וההתמסרות שלנו לה', הוא רוצה שנחוש את התענוג שיש לו ממנו. ה' מתענג מאד מהקרבן שלנו, והוא רוצה לשתף אותנו (ובעצם את כל היהודים) בתענוג שיש לו. אך הוא לא רוצה שחווית התענוג שלנו תהיה בנפרד מההתמסרות אליו, אלא הוא רוצה שההתמסרות אליו עצמה תכלול גם תענוג, כאשר נשים לב כבר בשעת ההקרבה לתענוג שהוא משתף בו אותנו.

לפי זה עולה, שההתמסרות אל ה' כוללת בתוכה התמסרות לכך שהיהודים יחושו תענוג. לפני שידענו על איסור פיגול, התמסרנו לה' מתוך כוונה שיהיה לו תענוג מכך. אך לאחר שאנו יודעים על איסור פיגול, ההתמסרות לה' מקבלת פנים חדשות. כעת אנו מתמסרים לה' מתוך כוונה שהיהודים יחושו את התענוג של ה', ויתענגו וישמחו בעצמם מהתענוג שלו.

כך התורה מלמדת אותנו לגשת לכל מצוות שבין אדם לחברו. מאיסור פיגול אנו לומדים שכל עשיית חסד עם הזולת היא כמו קרבן. ההתמסרות לזולת היא בעצם התמסרות לה' שרוצה שכל היהודים יחושו תענוג ושמחה. כאשר אני נותן צדקה לעני, אני יכול לחשוב שאני עומד מול העני בלבד ולא עומד מול ה'. אבל איסור פיגול נותן לנו ציור מתוקן למצוות צדקה: כאשר אני נותן צדקה לעני אני מתמסר לה' שרוצה שלכל היהודים יהיה תענוג ושמחה עד בלי די.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

